

קונטרס

ששים גבורים — סביב לה

זעכציג פון די גדולי הפוסקים פון פארשידענע
תקופות און מדינות וועלכע האבן נישט מיט
געהאלטן מיט דעם היתר פון פאה נכרית,
צווישן זיי עטלאכע וועלכע אסר'ן אפילו
צו זאגן כל דבר שבקדושה אנטקעגן
א פאה נכרית.

ארויס גענומען פון קונטרס דת משה ויהודית
(געדרוקט אין ירושלים, תשכ"ב)

דער סדר פון דיא מדינות נאך א—ב

דער סדר פון די גדולים: נאך דיא תקופה וואס
זייא האבען געלעבט

קונטרס לוית חן

שכא

א. גדולי אשכנז

- א. רבי שמואל יודא קצינלבוין (מהר"י מינץ)
כשו"ת באר שבע סי' י"ח
- ב. רבי יששכר בער איילינבורג בעל באר שבע
שם סי' י"ח
- ג. רבי יעקב אב"ד צויזמיר
כשו"ת בית יעקב סי' צ"ג
- ד. רבי יעקב עמדין (יעב"ץ)
במור וקציעה סי' ע"ה, ובשאלת יעבץ סי' ט'
- ה. רבי פנחס הורוויץ בעל הפלא"ה
בלחמי תודה דף ד'
- ו. רבי יוסף תאומים בעל פרי מגדים
באו"ח סי' ש"ג משבצות סק"ט
- ז. רבי נח חיים צבי ברלין בעל מעיין החכמה
בעצי ארזים אהע"ז סי' כ"א
- ח. רבי משולם זלמן הכהן בעל בגדי כהונה
בשער הזקנים ח"א דף מ"ג
- ט. רבי וואלף המכורג בעל שמלת בנימין
בשער הזקנים שם
- י. רבי אלעזר פלעקלס בעל תשובה מאהבה
ח"א סי' מ"ח
- יא. רבי אלעזר בעל שמן רוקח
בצוואתו ריש יבין שמועה (קראקא תרס"ד)
- יב. רבי ברוך ייטלש בעל טעם המלך
בתשובה מאהבה סי' מ"ז
- יג. רבי צבי הירש הורוויץ
בלחמי תודה דף י"ט
- יד. רבי יעקב ווייל
כתורת שבת סי' ש"ג סק"י
- טו. רבי ישראל ליפשיץ בעל תפארת ישראל
פ"ו דשבת מ"ה

ב. גדולי אונגריין

- א. רבי משה סופר בעל חתם סופר
בצוואתו ובהגהותיו או"ח סי' ע"ה
- ב. רבי מאיר אש בעל אמרי אש
לב העברי ח"א דף פ"א
- ג. רבי יודא אסאד בעל שו"ת מהרי"א
בחינו"ד סי' שס"ו
- ד. רבי יקותיאל יודא טייטלבוים בעל ייטב לב
ייטב פנים מאמר דורש טוב
- ה. רבי הלל ליכטנשטיין (קאלעמייער)
אבקת רוכל ח"ב כלל ב'
- ו. רבי אליעזר זוסמן סופר בעל ילקוט אליעזר
בצוואתו ריש מלאה קטורת
- ז. רבי דוד ליב זילברשטיין בעל שבילי דוד
או"ח סי' ב' סק"ב
- ח. רבי גרשון ליטש ראזנבוים
משיב דברים ח"ב סי' קכ"ז
- ט. רבי צבי הירש שפירא בעל דרכי תשובה
תפארת בנים סימן ב'
- י. רבי משה גרינוואלד בעל ערוגת הבשם
הכנה דרכה אות י"ח
- יא. רבי שלמה יודא מסיגוט בעל ערך ש"י
תשורת ש"י מ"ק סי' תק"ע
- יב. רבי עקיבא יוסף שלזינגר בעל לב העברי
כלב העברי ח"א דף פ"א
- יג. רבי יצחק אייזיק מספינקא בעל תקל יצחק
אמרי יוסף במדבר בסו"ס סי' ו'
- יד. רבי חיים אלעזר שפירא בעל מנחת אלעזר
נמוקי או"ח סי' ע"ה
- טו. רבי יצחק צבי לעבאוויטש בעל שולחן העזר
בח"ב סי' ט' אות י'

ג. גדולי ליטא

- א. רבי אליהו חסיד מווילנא (הגר"א)
שנות אליהו שבת פ"ו מ"ה ובהגהות רנ"ה
- ב. רבי מנחם מנדל מליבאוויץ בעל צמח צדק
צ"צ על משניות פ"ג דברכות
- ג. רבי צבי הירש אורנשטיין אב"ד בריסק
ישועות יעקב אהע"ז סי' כ"א
- ד. רבי יהושע ליב דיסקין אב"ד בריסק
שו"ת מהרי"ל דיסקין קונ"א סי' ר"ג
- ה. רבי יוסף רייזין אב"ד טעלז
עדות ביהוסף סי' כ"ט ענף ג'

ד. גדולי הספרדים

- א. רבי יוסף בן עזרא בעל עצמות יוסף
משא מלך ח"ו חקירה י'
- ב. רבי חיים בנבשתי בעל כנסת הגדולה
שם אהע"ז סי' כ"א סק"ה
- ג. רבי יצחק למפרונטי בעל פחד יצחק
שם אות הפ'
- ד. רבי דוד קוריןאלדו בעל בית דוד
פ"ו דשבת מ"ב
- ה. רבי יעקב אלגזי (אבי הרי"ט אלגזי)
קהלת יעקב מענה לשון ח"ג אות ר"מ
- ו. רבי רפאל מילדולה מאמסטרדם
מים רבים אהע"ז סי' ל"ו
- ז. רבי חיים יוסף דוד אזולאי (חיד"א)
ברכי יוסף אר"ח ש"ג, מחזיק ברכה סי' ע"ה
- ח. רבי יעקב פרדו (בן הג"ר דוד ז"ל)
אפי זוטרי אהע"ז סי' כ"א
- ט. רבי אהרן קריספין בעל בית אהרן
כחאהע"ז מערכת הפ'
- י. רבי יוסף נסים בורלא ראב"ד ירושלים
וישב יוסף חיר"ד סי' ב'

ים של שמואל

שכר

יא. רבי אברהם פלאגי

ברך את אברהם פי' בחוקתי

יב. רבי חיים חזקי' מדיני בעל שדי חמד

אסיפת דינים מערכת ד'

ה. גדולי פולין וגאליציע

א. רבי יעקב אורטשטיין בעל ישועות יעקב

או"ח סי' ע"ה סק"ג

ב. רבי שלמה קלוגר מבראד

שנות חיים תשו' שט"ז

ג. רבי צבי הירש חיות

שו"ת מהר"ץ סי' נ"ג

ד. רבי חיים הלברשטאם מצאנז בעל דברי חיים

ח"ב סי' נ"ט

ה. רבי מרדכי זאב עטינגר בעל מאמר מרדכי

מגן גבורים סי' ע"ה

ו. רבי יוסף שאול נטנזאהן בעל שואל ומשיב

מגן גבורים שם

ז. רבי ארי' ליב הורוויץ בעל הרי בשמים

מהדו"ק סי' ל"ו

ח. רבי אברהם תאומים בעל חסד לאברהם

מהד"ת אהע"ז סי' פ"ז

ט. רבי יצחק שמלקיס בעל בית יצחק

בית יצחק או"ח סי' ט"ו

י. רבי יחזקאל הלברשטאם משינאווא

דברי יחזקאל דרוש לשבועות

יא. רבי יחיאל מיכל היבנר בעל משכנות הרועים

במשכה"ר ח"ב דף י"ב

יב. רבי שלום מרדכי הכהן (מהרש"ם)

דעת תורה או"ח סי' ע"ה

יג. רבי ישכר דוב רוקח מבעלזא

קונטרס דיבורים קדושים

שכה

קונטרס לויית חן

דער פסק פון דיא מארי דאתרא ירושלים

מיט נאך ירושלימער גדולים וצדיקים וצלה"ה

מיר צייכענען די נעמען פון די באווסטע גדולי ירושלים וועלכע אסרין צו גיין מיט א פארוק, וואס אין אלע צייטן האט מען זיך געפירט אין ירושלים עיה"ק ח"ו לויט זייער פסק.

הגאון הקדוש מרן רבי יהושע ליב דיסקין

(זע גדולי ליטא נר' 4)

הגאון הקדוש מרן רבי שמואל סלנט

הגאון הקדוש מרן רבי יוסף חיים זאננפעלד

(דת משה ויהודית עמוד מ"ד)

— — —

הגה"צ רבי עקיבא יוסף שלזינגר

(זע גדולי אונגריין נר' 12)

הגה"צ רבי עקיבא פרוש מח"ס משנת רבי עקיבא

(בקונטרס דת יהודית כת"י)

הגה"צ רבי דוד בהר"ן ז"ל

(דת משה ויהודית עמוד מ"ד)

הגה"צ רבי יעקב דיאוווסקי בעל ציונים לתורה

(בספרו מחניך קדוש סי' ז')

א בריף

פון מרן בעל ה"חפץ חיים" זיע"א

בעה"י ר"ח תמוז, תרפ"ד, רדין.

צו די געערטע רבנים און רבי'ס אין אלע קהילות אפשר האבען זיי די מעגליכקייט עפעס מתקן צו זיין, זאל זיין זייער שער גרויס פון ג-ט.

איך האב גרויס צער פונ'ם עצם ענין ווי אויך די ספקות וואס שטעלען זיך ביי פילע, כאטש אלע גלויבען אז אלץ וואס ס'געשעהט אויף דער ערד סיי צום גוטען און סיי צום שלעכטן ח"ו איז אלץ באשטימט און כאשערט פון השי"ת, און דאך שטעהט יעטווידער פארוואונדערט, פארוואס ווערען די צייטען

וואס אמאל ערעגער רח"ל, א חוץ דעם וואס דאס גאנצע אידישע פאלק אין אלע לענדער וואו זיי זיינען צווייט און צושפרייט, ווערען זיי פארשקלאפט, דער יקות שטייגט אלץ העכער פון טאג צו טאג, און די שטייערען ווערען וואס אמאל שווערער און גרעסער, נאך דעם אלעם זיינען די גזרות ארום די תורה און מצוות שרעקליכער. אידישע קינדער פון די חדר יאהרען גייען ארום פוסט אין הונדערטע שטעטלאך, צוליב זייער פערנאכלעסיקייט פון אידישען ערציהונג — בקיצור, דאס גאנצע אידישע פאלק באקלאגט זיך יעדער איינער אויף זיין ביטערן מצב.

אין די פריערדיגע יארען, הגם ס'האט אויך ניט געפעלט קיין צרות און גזרות, האט זיך יעדער גלויביקער איד געטרייסט און בערוהיגט מיט גייסטיגע צופרידענהייט, אבער ביי היינטיגען טאג איז אונז ביטער פון אלע זייטען צוליב אונזערע זינד, ווייל ווען מ'טראכט זיך גוט אריין אין אונזער עולם הזה'דיגע מצב, זעהט מען אז וואס א טאג איז אלץ ערגער, און וואס אנבעלאנגט תורה ומצוות זעהט מען אויך ניט קיין הצלחה, כאטש יעדער איד דאווענט און בעט פון הקב"ה ער זאל אים פארבעסערען רי לאגע, הערט מען אים ניט, טא פארוואס איז דאס אזוינס? עפעס מוז דאך זיין אן אורזאך.

אריינטראכטענדיג זיך אין דיזע פראגע בין איך געקומען צו דעם בעשלוס, אז די הופט שולד ליגט אין אונז אליין, ווייל מיר דערווייטערען פון אונז דעם רבש"ע. היות ווי ער האט אונז בעפוילען צו הייליגען זיך און זיין געהייליגט, ווי ס'שטייט והתקדשתם והייתם קדושים האבען אונזערע חכמים ז"ל ערקלערט אז דער וואס הייליגט זיך דא אויף דער וועלט דער ווערט געהייליגט דארט אויבען, ווער עס הייליגט זיך אביסעל דעם הייליגט מען א סך. ווידער שטייט אין פסוק (דברים כ"ג ט"ו) "כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך" — דאס ווארט להצילך האט מעהרע בעדייטונגען, צו רעטען דיר פון שווערד, הונגער, געפאנגענשאפט און פון רויב) דאס פסוק זעצט פאר "וזהיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך". דא ווערט דערקלערט גאנץ דייטליך אז ווען מיר פיהרען זיך הייליג דאן גייט מיט אונז דער רבוננו של עולם צו פארהיטען אונז פון אלעם שלעכטס. אבער ווען ס'ווערט געזעהן ביי אונז א זאך פון "ערוה" גייט ער אוועק פון אונז, ממילא קומען אלע צרות רח"ל.

די גמרא אין ברכות דף כ"ד זאגט: טפח באשה במקום שהדרך להיות מכוסה הוא בכלל ערוה, ד. ה., א טפח ענטבלויזקייט פון א פרויאישישען קערפער אין אירגענד וועלכען טייל וואס ס'איז דער שטייגער צו זיין פארדעקט, הייסט ערוה, היינט צו טאג איז דיזער הייליגער פרינציפ ליידער זייער צושטערט געווארען. פרויען גייען מיט נישט צוגעדעקטן קאפ, אויפגעדעקטע ארעמס און די העמדען זענען אהן ארבל, און ממילא זענען אלע ברכות וואס דער מאן זאגט אין שטוב

קונטרס לוית חן

שכז

אדער ער דאווענט אין שטוב אקעגן זיין פרוי אדער די גרויסע טעכטער איז געגן א ערוה. און דאס איז דאך בעוואוסט, דאס מיט יעדע ברכה וואס ענטהאלט דעם הייליגען נאמען איז מען ממשיך אויף זיך ברכה ווען ער ווערט געזאגט כקדושה וטהרה. און דער היפוך רח"ל איז, ווען מען זאגט עס כעפאר א ערוה אזוי ווי עס ווערט געזאגט אין די גמרא אין נדרים דף ח'. בכל מקום שהזכרת השם (שלא כהוגן) מצוי, שם עניות מצויה (ועי' בר"ן ורא"ש) בריינגט מען אויף זיך ארימקייט און אנדערע פארשידענע צרות רח"ל.

און דאס איז בעוואוסט, אז ווען דער מענש זאל אפילו טויזנט יאהר לעבען מוז ער סוף כל סוף אומקערן זיין נשמה צום כורא עולם און אפגעבען חשבון אויף אלע זיינע מעשים און דבורים, דאמאלס נעמען זיך צונויף די טויזענטע ברכות און שמות הקדושים וועלכע מען האט פארשוועכט צוליב די אנוועזענהייט פון ערוה, און זיי פראטעסטירען און פאדערן גערעכטיקייט פאר זייער פארשוועכונג, אט דאס איז דער פועל יוצא פון דעם אויסגעלאסענעם לכוש וואס מ'האט א נאמען געגעבען "מאדע" וועלכע איז פאר פירעריש אין בריינגט צו זינד (וועלכע שטעלט אין געפאר זיינע קליינע קינדער — ווי דער גאון ר' יעקב עמדין בריינגט אין זיין סדור). דורך דיזע שלעכטע מאדע צושטערט מען מיט די אייגענע הענט ג-ט'ס געבאט, וועלכער האט אונז אנגעזאגט והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר, דיין לאגער זאל זיין הייליג און עס זאל ניט געזעהן ווערען קיין שום ערוה.

עס איז אויך אלעמען בעוואוסט, אז ווען א פייער ברעכט אויס אין א קניגליכען וויינגארטן, און די פלאמען ווערן זייער גרויס, ווענדען זיך די עלטסטע פון שטאדט און די מקורבים למלכות צו די איינוואוינער מיט אן אויסרוף צו לעשן דאס פייער. אלע קינד און קייט דארפען בייטראגען צו די לעשונגס ארבייט, און ווער עס פוילט זיך צו טאן די ארבעט פון רעטונג ווערט בעטראכט אלס פארברעכער און ווידער שפעניגער, דער ווידער, וואס צייגט ארויס העלדישקייט באקומט א הויכע בעלוינונג און אויסצייכנונג.

אט דאס זעלבע איז מיט אונזער ענין. ווי דער פסוק רופט אן דאס אידישע פאלק כרם ה' (ישעי' ו'), ובעונותינו הרכים, איז אויסגעבראכען א גרויסער שרעקליכער פייער, צוליב די אויסגעלאסענע מאדע, וועלכע פארצערט די הייליגע אידישע הויז, מיט איהר כח הטומאה, פארטרייבט זי דעם כח הקדושה וממילא ווערען אכגעהאקט די צנורות פון ברכה והצלה און זייער פלאץ פארנעמען אלערליי פערשידענע צרות און יסורים מיט ארימקייטען.

דערפאר ווענד איך זיך צו אייך מיט א הארציגען אויפרוף: העלפט לעשען דעם פייער פון אויסגעלאסענעם לכוש, עס איז א הייליגער פליכט

אויף יעדן אייד צו העלפען לעשען, צו פועל'ן ביי זיין ווייב און טעכטער אז זיי זאלן ניט נאכטאנצען די וויסטע מאדעס און גיין געקליידעט ווי אידישע קינדער האבען זיך אימער אויסגעצייכענט מיט זייער צניעות וואס איז געווען מלא חן. **ובזכות** זה וועלען זיי דערלעבען א סך נחת פון זייערע קינדער, אז זיי זאלען אויסוואקסען קדושים וטהורים.

עס ליגט אויך א חוב קדוש אויף די רבנים און ערליכע אידן אין יעדער שטאדט, צו דרש'נען כרכים וועגען די וויכטיגקייט פון דעם ענין, אין וועלכען עס היינגט אפ אונזער גאנצע עקזיסטענץ אויף ביידע וועלטען.

ישראל מאיר כ"ר ארי' זאב הכהן
בעה"מ ס' חפץ חיים ומשנה ברורה

לבשי בגדי תפארתך ציון

בהתאסף חכמי ורבני הישיבות פעיה"ק ירושלים ת"ו לדון על הפרצות בגדרי הצניעות אשר נתרחב בעוה"ר באה לידי בטוי החרדה העמוקה לעתיד קדושת ישראל המושפלת עד עפר בעקב תרבות החילונית אשר פשטה בקרב בנות ישראל לפרוק מעליהם יראת ה', זו הכושה, מעל פניהם, בתלבושת פרוצה כמקולקלים שבאומות, להכניס רוח טומאה כלכות בני ובנות ישראל ולחלל קרושת ארצנו הקדושה ועיר עוז לנו ירושלים תוכב"א.

מה נורא המצב כי לדאכוננו אחזה האש גם בכתים יהודים שומרי תורה, לנטוש את גדרי הצניעות המקובלים מאבותינו ואמותינו הק' מדור דור, וכיחוד יצאה הבערה ללהב פרצת גלוי שער בנשים נשואות אשר איסורו מפורש מד"ת ומד"ס, ובעוה"ר גברה יד נשים שדעתן קלות, ואשה על רעותה תביט להקל בזה למחצה, לשליש ולרביע, מבלי לדעת חומר האיסור, ואשר מביא להסתלקות השכינה מן הבית, ופוגם בקדושת הדורות ר"ל.

ומאד גדול הצער על התרחכות פרצת היתר פאה נכרית (פארוק) אשר מלבד כי רבים הפוסקים שהורו בו איסור גמור, ומלבד אשר אף המתירים לא נתכוונו לפאה נכרית הנהוגה כיום, המשוכללת מבלי שניתן להבחין כי אין זה שער עצמה, (עי' שו"ת מהרי"ל דיסקין קונטרס אחרון סי' ר"ג).

הנה מלבד זה כבר הוכרע הדבר לאיסור פעיה"ק ירושלים ת"ו ע"י מארי דארעא דישראל הגאון קודש הקדשים רבן של ישראל מרן רבינו יהושע לייב דיסקין זצ"ל, מרן רבינו שמואל סאלאנט זצ"ל ומרן רבינו יוסף חיים זוננפעלד

קונטרס לוי'ת חן

שכט

וצ"ל, ומאז התיסדות הישוב בארצנו הקדושה לא העיזו אפי' המוני העם לפרוץ בזה, ועתה התחילו גם רבים מבני התורה לנהוג היתר בדבר שהיה נהוג בו איסור, ואף משרידי הישוב הישן אשר שמרו מכל משמר על גדרי הצניעות במסנ"פ, עתה נכנס בהם רפיון לנטוש את מסורת התלבושת של אמותינו הק' ולהתפס להיתר כסוי הראש בפאה נכרית כהילוך מרכי'ת ההמון, ופרצת ההיתר הביאה שתי'ס רעות מצד אחד כמעט שנשכח מקרב ההמון חובת כסוי הראש לנשים נשואות, בהיותן רנאות נשים שומרות תורה הולכות גלויות ראש, מבלי לדעת כי פאה נכרית הן חובשות, ויש גם אשר אין באפשרותן לשאת בהוצאה הגדולה של פאה נכרית משמש להן אמתלא ללכת פרוע ראש לגמרי.

כל עין תדמע וכל לב יכאב למראה השחצנות הזאת של פאה נכרית לפי המאדע החדשה, כי נשים נשואות תיראנה כבתולות אבוי לכלימה הזאת! כי בנות ישראל כשרות תתביישנה לכסות ראשם כמצווה עלינו בתורתנו הק' וכרוב התחכמות תשתדלנה לבל תראנה שונות מן הפרוצות הסוררות ההולכות פרועות ראש מכריזות כריש גלי על סירובן לשמור על דת משה ויהודית.

אבוי על כבוד חורתנו אשר נתונה למרמס ואין איש שם על לב! אבוי על חילול שם שמים וחלול קדושת ישראל ואין גודר גדר ועומד בפרץ!

אחריות השעה דורשת מכל אשר יראת ד' נוגעת ללבבו להשריש בלב בניו ובנותיו את החובה הקדושה לשמור בנאמנות על גדרי הצניעות אשר קבלנו מאבותינו ואמותינו הקדושים, לדעת כי שמירת הצניעות היתה מאז ומתמיד אבן יסוד עליה הושתת חיי' של בת ישראל אשר כידי' הופקדה קדושת ישראל, גם בימים כתיקונם היתה הצניעות משמשת כתריס בפני השפעת החפשים ואורח חייהם, וכ"ש בימים טרופים אלה כאשר החילוניות הרימה ראש ובכח הזרוע והפיתוי היא מאיימת לכלות מנפש ועד בשר. והרבה בתים טובים אשר החלו לסטות משהו מדרכי אבותינו הקדושים הנה במשך הזמן הלכו מדחי אל דחי עד כי היו למאכולת אש רח"ל, גדולה איפוא היא החובה שבעתים שעה זו לנטוע ולא לעקור לגדור ולא לפרוץ, להוסיף קדושה על קדושה כיאות ליושבים בפלטרין של מלך ולא להגדר ח"ו אחר היתירים שלא היה מנוס מהן בארצות הגויים.

מציון עיה"ק יוצאת הקריאה לכל אב ואם אל כל מחנך ומחנכת לעשות מאמצים בכדי להחדיר בלבות בני הנעורים את חומר האיסור לעבוד על גדרי הצניעות לדעת כי היא תפארתם ואות נאמנות לתורת ישראל, להתרחק מכל דרכי שחץ ופריצות, והתבלטות מכל צורותיהן הפסולות, לההביל את המולת חיי הרחוב, ומלבוש המותרות, המכלות ממונו ודעתו

של

ים של שמואל

של אדם. כי אם להוקיר את החן האמיתי של כבודה בת מלך, ולהתעטר בדרכי אמותינו הק' אשר בנו את בית ישראל, ואשר בזכותן נגאלו אבותינו ממצרים, ובזכותן נקוה להושע תשועת עולמים בביאת משיח צדקנו ובהתגלות כבוד שמים עלינו ועל כל ישראל במהרה בימינו אמן.